

УДК 656.2(477)

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ З ТОЧКИ ЗОРУ ТЕОРІЇ СИСТЕМ

Ходаківський О.М., к.т.н., доцент (УкрДАЗТ)

Пріоритетне завдання Українських залізниць – реалізація свого вигідного географічного положення й транзитного потенціалу транспортної системи як сухопутного моста між Європою і Азією. Враховуючи велике значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) у розвитку вітчизняної економіки, Україна послідовно впроваджує транспортну політику, спрямовану на створення сприятливих умов для транснаціональних перевезень по своїй території. Зазначені дії потребують від усіх залізниць України синергетичного функціонування, тобто злагодженої дії усіх ланок перевізного процесу.

Ідея наявності загальних закономірностей при взаємодії великого, але не нескінченного числа фізичних, біологічних і соціальних об'єктів була вперше висловлена Берталанфі у 1937 році на семінарі по філософії у Чиказькому університеті. Однак перші його публікації на цю тему з'явилися тільки після війни. У 70-і роки ХХ-го століття був запропонований ряд нових підходів до побудови Загальної теорії систем такими вченими як, М. Месарович, Л. Заде, Р. Акофф, Дж. Клір, А.І. Уемов, Ю.А. Урманцев, Р. Калман, С. Бир, Э.Ласло і ін. Слід зазначити, що Загальна теорія систем оформилась у системологію — науку про системи лише приблизно у 70-их роках минулого сторіччя, а залізничний транспорт має дещо більшу історію. Таким чином, існує науковий інтерес до вирішення проблеми удосконалення залізничного транспорту з точки зору теорії систем, оскільки поступове формування залізничного транспорту колишнього СРСР було кероване, більшою мірою, об'єктивними чинниками – місце розташування основних басейнів корисних копалин, теплових електростанцій, металургійних комбінатів, хімічних і машинобудівних заводів, підприємств будівельної індустрії і т. ін. Тобто формування системи залізничного транспорту не було підпорядковане загальносистемним закономірностям і у цьому, на наш погляд, полягає вагомий резерв підвищення ефективності залізничного транспорту, у тому числі і транзитного потенціалу України.

Опрацювання даного наукового напрямку, деякою мірою, започатковано вченими УкрДАЗТ (проф. Данько М.І, Бутько Т.В. і ін.). Особливий інтерес представляє сучасна структура залізничного транспорту України, оскільки будь-яка досить складна система, будь то природна або

штучна, характеризується ієрархічною структурою. Тому ієрархічні структури є предметом досліджень у самих різноманітних галузях науки - біології, економіці, техніці і ін. Проблема її оптимізації являє, на наш погляд, інтерес у зв'язку з тим, що організаційні системи підпорядковані, з одного боку, відомій людській сваволі, з іншого боку - об'єктивним загальносистемним закономірностям. Звичайно моделі організаційних систем містять у собі "поведінку" окремих елементів, підсистем і системи в цілому, яка пов'язана з деякою цілеспрямованістю, математично сформульованою як задача оптимізації деякої цільової функції. У зв'язку із цим, ієрархічність структури, тобто визначена співпорядкованість елементів і підсистем, є найважливішою властивістю організаційної системи. При цьому вітчизняна практика останнього десятиліття особливо наочно показує вплив структури на ефективність організації: при одній і тій же технологічній базі і ринкових умовах результат діяльності різних систем з ієрархічною структурою є різним.

УДК 658.713:629.4.083

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ, ЯК ОДНА З МОЖЛИВОСТЕЙ ОНОВЛЕННЯ РУХОМОГО СКЛАДУ

Чердніченко О.Ю., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Залізничний транспорт України має стратегічне значення для держави та зберігає провідну роль у перевезеннях пасажирів та вантажів. Щорічно спостерігається зростання обсягів перевезення залізничним транспортом, однак не вирішеними залишаються проблеми, які стримують забезпечення зростаючого за обсягами та якістю попиту на транспортні послуги, головними серед яких є недостатнє оновлення основних фондів, невідповідність їх технічного рівня сучасним вимогам, повільне вдосконалення транспортних технологій.

Однією з можливостей відновлення основних фондів є подальший розвиток інвестиційної діяльності на залізничному транспорті. Однак в умовах втрачання інвестиційної привабливості, відсутності необхідного бюджетного фінансування, реальних ліквідних застав та гарантій з боку держави для залучення кредитів «Укрзалізниця» обрала приваюливу для інвесторів форму – фінансовий лізинг.

Фінансовий лізинг (як і оперативний) – це господарська операція, що здійснюється відповідно до договору, яким лізингоотримувач отримує у використання від лізингодавця майно і